

THƯỢNG HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC THÁNG 10 NĂM 2014 VÀ GIÁO LÝ CÔNG GIÁO TÔNG TRUYỀN

Sau Công Đồng Vaticanô II (1962-1965), Đức Giáo Hoàng thường triệu tập các Giám Mục đại diện cho từng Hội Đồng Giám Mục về Rôma để cùng với ngài bàn về những vấn đề cần thiết trong đời sống của Giáo Hội. Nhóm họp của các Giám Mục đến từ khắp nơi như thế được gọi là Thượng Hội Đồng hay Công Nghị Giám Mục, nếu cứ họp theo định kỳ ba năm một lần thì gọi là thường lệ, còn họp ngoài định kỳ vì nhu cầu cần giải quyết gấp thì gọi là đặc biệt hay ngoại thường. Vào thượng tuần tháng Mười vừa qua, Đức Thánh Cha Phanxicô đã triệu tập ở Rôma Thượng Hội Đồng Giám Mục đặc biệt để bàn về Các Thách Đố Mục Vụ của Gia Đình trong Bối Cảnh của Việc Tái Rao Giảng Tin Mừng. Trong khi Công Nghị đang diễn ra và ngay cả sau khi bế mạc, nhiều tin tức và bình luận trên các phương tiện truyền thông đại chúng đã và đang gây xôn xao, hoang mang, lẫn lộn, và nghi ngờ nơi nhiều tín hữu Công Giáo vốn trung thành với giáo lý của Giáo Hội về tính dục, hôn nhân, và gia đình. Vì thế với bốn phần là linh mục, tức mục tử coi sóc phần linh hồn của đoàn chiên, tôi viết bài này về Công Nghị để củng cố lòng tin của anh chị em.

Nhìn khách quan cũng đủ thấy rằng **nguyên nhân chính yếu** gây xôn xao, hoang mang, lẫn lộn, và nghi ngờ chính là *việc đưa tin và bình luận không chính xác hay thậm chí sai hẳn sự thật* của nhiều cơ quan, tổ chức truyền thông thế tục ở Âu Mỹ. Các câu hỏi cần đặt ra: *Tại sao nhiều tổ chức truyền thông thế tục làm vậy?* Các cơ quan truyền thông này đưa tin và bình luận về Công Nghị không chính xác hay sai lầm *như thế nào, ở chỗ nào?* Và sau cùng bên cạnh nguyên nhân chính yếu, *còn có nguyên nhân phụ tùy nào đáng kể không?*

*****

I. Tại sao nhiều tổ chức truyền thông thế tục đưa tin và bình luận không chính xác, sai lầm?

Lý do có thể vì vô tình vốn không hiểu rõ về giáo lý Công Giáo, nhưng cũng rất có thể là vì *thành kiến* và *ác ý* đối với Giáo Hội Công Giáo. Thật vậy, theo dõi lịch sử truyền thông dễ dàng thấy được nhiều cơ quan truyền thông thế tục xem Giáo Hội Công Giáo gần như *cái gai trong mắt, một chướng ngại vật* đối với sự phát triển của nền văn minh, văn hóa hiện đại ở Âu Mỹ, bởi vì Giáo Hội vẫn kiên trì bảo vệ nhiều giá trị đạo đức luân lý về tính dục, hôn nhân, và gia đình mà các xã hội Âu Mỹ hiện bác bỏ, hay ít nữa xem là lỗi thời. Cho nên những tổ chức truyền thông này không ngừng khai thác mọi cơ hội lèo lái dư luận nơi các tín hữu Công Giáo, với ý đồ: (1) từ đó tạo ra một thứ áp lực nào đó, buộc Giáo Hội phải thay đổi những xác tín đạo đức, luân lý của mình, (2) nếu áp lực này không thành công, thì ít ra cũng làm cho quyền giáo huấn của Giáo Hội mất uy tín, mất ảnh hưởng trong đời sống thực tế của nhiều tín hữu Công Giáo. Những gì đã xảy ra đối với Thông Điệp *Humanae Vitae* của Chân Phúc Giáo Hoàng Phaolô VI về thuốc ngừa thai vào năm 1968 và sau đó, thì nhiều cơ quan truyền thông thế tục hiện nay cũng muốn xảy ra lại đối với Công Nghị lần này (và muốn nó phải "hiệu quả" hơn nữa nhờ những tiến bộ về kỹ thuật truyền thông hiện nay). Có lẽ cũng cần nói thêm ở đây là nhìn từ quan điểm siêu nhiên, không thể nào phủ nhận vai trò "giật dây", thậm chí "dàn xếp", "điều khiển" của ma quỷ dù cách vô hình. Thật vậy, Giáo Hội Công Giáo là ngôn sứ thích hợp và hoàn hảo của Chúa Giê-su để rao giảng và bảo vệ sự thật, nên ma quỷ cha của sự dối trá không thể không thù ghét Giáo Hội, không thể không tìm mọi cách làm suy yếu, loại trừ, triệt tiêu vai trò ngôn sứ này, nhất là đối với những sự thật làm nền tảng cho đời sống con người, tức những sự thật về tính dục, hôn nhân, và gia đình.

II. Các cơ quan truyền thông này đưa tin và bình luận về Công Nghị không chính xác, sai lầm ở chỗ nào?

Không chính xác và sai lầm ở hai điều sau: 1. *bóp méo sự kiện Công Nghị*, 2. *lầm lẫn và xuyên tạc đối với giáo lý Công Giáo*.

A. Bóp méo sự kiện Công Nghị

Các tổ chức truyền thông thế tục theo dõi sự diễn tiến của Công Nghị qua lăng kính lệch lạc, tức cái nhìn đối cực đơn giản về các Giám Mục tham dự, phân chia các vị thành hai loại đối lập nhau: thiểu số bảo thủ, muốn duy trì giáo lý Công Giáo về tính dục, hôn nhân, và gia đình, và đa số tiến bộ hay cấp tiến, muốn thay đổi những giáo lý đó cho phù hợp với hoàn cảnh, điều kiện sống, hay chọn lựa hiện tại

của nhiều tín hữu Công Giáo. Nhưng sự thật thì trái ngược: đại đa số nghị phụ (tức các Giám Mục tham dự Công Nghị) đều bày tỏ lòng trung thành đối với giáo lý tông truyền (truyền xuống từ các thánh Tông Đồ) của Giáo Hội Công Giáo về tính dục, hôn nhân, và gia đình. *Các ngài cũng muốn giáo lý đó được khẳng định rõ ràng trong các bản văn chính thức của Công Nghị.* Sự thật này được minh chứng rõ ràng từ bản tường trình kết thúc (final report) của Công Nghị với số phiếu thuận, chống được công bố công khai đối với từng đoạn văn trong tổng số 62 đoạn (câu thành bản tường trình). Chính thật ra Đức Thánh Cha Phanxicô và các Giám Mục tham dự đều tuyên bố rõ ràng rằng mục đích của Công Nghị không phải là về giáo lý (doctrinal) mà là về mục vụ (pastoral), nghĩa là không phải thay đổi hay điều chỉnh giáo lý, mà là tìm cách làm sao để rao giảng và áp dụng giáo lý cách hữu hiệu trước những thách đố về hôn nhân và gia đình trong nhiều xã hội hiện đại. Để làm vậy Đức Thánh Cha quyết định cần tới hai Công Nghị: Công Nghị thứ nhất vừa xảy ra năm nay là để các giám mục thẳng thắn bàn luận với nhau cũng như khiêm tốn lắng nghe từ phía giáo dân, nhờ đó hiểu rõ những khó khăn và thách đố về hôn nhân và gia đình trong nhiều xã hội hiện tại và xác định những nhu cầu mục vụ liên quan. Bản tường trình đúc kết sau cùng của Công Nghị thứ nhất sẽ trở thành chương trình hay nội dung nghị sự (agenda) cho Công Nghị thứ hai vào năm sau (2015). Công Nghị năm sau (thường lệ vì họp đúng định kỳ) sẽ đưa ra những đề nghị hữu hiệu giúp Đức Thánh Cha giải quyết những vấn đề mục vụ đã xác định.

B. Lầm lẫn và xuyên tạc đối với giáo lý Công Giáo

1. Lầm lẫn

Lầm lẫn vì các tổ chức truyền thông thế tục này làm cho dư luận hiểu lầm rằng những xác tín của giáo lý tông truyền Công Giáo về tính dục, hôn nhân, và gia đình có thể thay đổi cách nào đó, và "nhiều" nghị phụ đang tìm cách làm chuyện đó. Nhưng những xác tín giáo lý đó không thể thay đổi, cho dù chưa từng được công bố như tín điều, cũng đã được giảng dạy bởi *quyền giáo huấn thông thường và phổ quát* của Giáo Hội, nên **không thể sai lầm** và **không thể sửa đổi**. Nói cách khác, đó là những xác tín mà dưới sự hướng dẫn của Chúa Thánh Thần, Giáo Hội đã sớm tin giữ như là những sự thật được Thiên Chúa mặc khải, mà điều gì Thiên Chúa phán dạy thì không thụ tạo nào có quyền hủy bỏ hay sửa đổi. Chính thật ra chân lý tính của nhiều xác tín như thế cũng dễ dàng nhận thấy từ lời Chúa ghi lại trong Thánh Kinh. Ví dụ, giáo lý Công Giáo truyền thống khẳng định hành vi đồng tính luyến ái tự bản tính là vô trật tự về mặt luân lý, bởi vì ngay từ cuốn sách đầu tiên của Cựu Ước, Thiên Chúa đã xem đó là một hành vi suy đồi nghiêm trọng, khi Ngài phạt dân thành Xodôm (St.18,16-19,29) (xem Giáo Lý Hội Thánh Công Giáo, số 2357). Còn khi giáo lý Công Giáo dạy rằng sau khi một người Công Giáo kết hôn hợp pháp mà ly dị, rồi tái kết hôn, thì người đó không được xưng tội, rước lễ (rước Mình Máu Thánh Chúa), nếu sự ràng buộc của hôn nhân cũ vẫn còn được thừa nhận đối với luật Chúa (xem GLHTCG, 1650-1651), thì giáo lý đó có hai căn cứ rõ ràng sau đây từ lời Chúa trong Tân Ước. Thứ nhất chính lời của Chúa Giê-su: "*Ngoại trừ trường hợp hôn nhân bất hợp pháp, ai rẫy vợ và cưới vợ khác là phạm tội ngoại tình*" "*và ai cưới người đàn bà bị rẫy, thì cũng phạm tội ngoại tình*" (Mt. 19,9 và 5,32). Thứ hai là lời Chúa dạy qua thánh Phaolô: "*Ai ăn Bánh hay uống Chén của Chúa cách bất xứng, thì phạm đến Mình và Máu Chúa... là ăn và uống án phạt mình*" (1 Cr.11,27-29). Vậy rước Mình Máu Chúa trong tình trạng mắc tội ngoại tình (nhìn cách khách quan theo luật Chúa) rõ ràng là rước lễ cách bất xứng.

2. Xuyên tạc

Xuyên tạc vì các cơ quan truyền thông thế tục kết luận rằng khi giảng dạy những giáo lý về tính dục, hôn nhân, và gia đình, là Giáo Hội Công Giáo đang lên án và loại trừ những người mà nhìn khách quan đang hành động ngược lại với những giáo lý đó, nhất là những người đồng tính luyến ái, cũng như Giáo Hội đang đi ngược lại với lòng thương xót của Chúa Giê-su, Đấng đón nhận yêu thương tất cả mọi người, không phân biệt chủng tộc, phái tính. Cần phải vạch rõ sự xuyên tạc đó như sau:

(a) Thứ nhất, khi Giáo Hội lên án một hành vi nào đó *không có nghĩa là Giáo Hội cũng đồng thời lên án người làm hành vi đó*, cho dù về mặt tâm lý người đó dễ cảm thấy như thể chính mình đang bị Giáo Hội lên án. Giáo Hội lên án một hành vi, chẳng hạn như hành vi đồng tính luyến ái là bởi vì *nhìn khách quan*, hay *xét trong chính nó*, đó là một hành vi xấu xa về mặt luân lý, vì đối nghịch với luật Chúa, và do đó là hành vi tội lỗi. Nhưng Giáo Hội *không xét đoán trách nhiệm luân lý* của một con người cụ thể làm hành vi đó, chẳng hạn anh A hay chị B. Ngoài hành vi đã làm, trách nhiệm luân lý còn tùy thuộc vào ý định và hoàn cảnh. Cho nên là chuyện bình thường cùng là một hành vi xấu trong chính nó, chẳng hạn như giết một người vô tội, nhưng trách nhiệm luân lý của các cá nhân làm hành vi đó có thể khác nhau: giết một người vô tội trong tình trạng mình đang quá nóng giận, khác với giết người đó trong tình trạng mình hoàn toàn tỉnh táo, thậm chí sau khi đã suy xét, tính toán. Giáo Hội

tránh phán xét trách nhiệm cá nhân (trừ trong trường hợp trong tòa giải tội bắt buộc vị linh mục phải phán xét, nhưng cả trong trường hợp này ngài cũng nhận thức rõ là phán xét của mình chỉ là tương đối và có điều kiện, do đó có thể sai lầm), lý do đơn giản bởi vì Giáo Hội không thấy được ý định thầm kín trong lòng anh A, chị B, không thấy rõ hay thấy hết những hoàn cảnh nhiều lúc phức tạp gắn liền và ảnh hưởng lên chọn lựa của anh A, chị B khi làm hành vi đó. Chỉ một mình Thiên Chúa mới thấy rõ, thấy hết những yếu tố này, nên Giáo Hội để cho một mình Chúa quyền phán xét sau cùng đối với trách nhiệm cá nhân. Nhiều tổ chức truyền thông thể tục vô tình hay hữu ý không phân biệt được giữa một bên là con người và bên kia là hành vi người đó làm. Giáo Hội lên án là tội khách quan hành vi đồng tính luyến ái, nhưng điều đó không nhất thiết có nghĩa là Giáo Hội lên án và loại trừ những người làm hành vi đó. Không có mâu thuẫn thật sự giữa việc lên án một hành vi xấu và việc tôn trọng và yêu thương người làm hành vi đó. Cũng giống như Giáo Hội mặc dầu luôn lên án hành vi ngoại tình là tội, nhưng vẫn dạy vợ chồng phải tôn trọng, yêu thương, và tha thứ nhau, cho dù một trong hai người có phạm tội ngoại tình. Các cơ quan truyền thông cũng không phân biệt rằng *có khuynh hướng đồng tính luyến ái là một chuyện, còn việc làm theo khuynh hướng đó, thể hiện ra bằng hành động đồng tính luyến ái lại là một chuyện khác*. Sự phân biệt này đòi hỏi cách Giáo Hội xử sự *bên ngoài* cũng phải khác nhau. Bao lâu mà những người có khuynh hướng đồng tính luyến ái không gây có vấp phạm cho cộng đoàn các tín hữu vì *công khai* hành động theo khuynh hướng này, thì Giáo Hội đòi hỏi những người có khuynh hướng đồng tính luyến ái "phải được đón nhận với sự tôn trọng, thông cảm và tế nhị. Phải tránh bất cứ dấu hiệu phân biệt đối xử bất công nào đối với họ" (GLHTCG, 2358). Nhưng nếu họ bằng hành động đồng tính luyến ái mà gây có vấp phạm công khai cho cộng đoàn, thì Giáo Hội phải thi hành một số biện pháp kỷ luật thích hợp đối với họ, dĩ nhiên không nhắm trực tiếp kết án họ cho bằng để bảo vệ công ích về mặt luân lý và thiêng liêng của cộng đoàn, và nếu có trực tiếp ảnh hưởng gì đến họ, thì Giáo Hội cũng nhằm mục đích tốt cho họ, tức giúp họ nhận thức tính nghiêm trọng của hành vi đồng tính luyến ái đối với bản thân họ cũng như cộng đoàn, hầu hy vọng họ có cơ hội ăn năn hoán cải (sẽ nói thêm sau).

(b) Thứ hai, *Giáo Hội cũng không đi ngược lại với lòng thương xót của Chúa Giêsu*. Nếu có thì Giáo Hội chỉ đi ngược lại một thứ "thương xót" gán ép cho Ngài, nhưng thật ra phát xuất từ những tiêu chuẩn về "bao dung", "hòa đồng" của chủ nghĩa tục hóa, một chủ trương không chấp giới hạn chính đáng của nó trong lĩnh vực chính trị và xã hội, nhưng muốn áp đặt những tiêu chuẩn của nó lên mọi lãnh vực khác của con người, bao gồm cả tôn giáo và luân lý. Vô tình hay hữu ý nhiều cơ quan truyền thông thể tục đã xuyên tạc lòng thương xót của Chúa Giêsu. Không giống với hình ảnh thể tục gán cho Ngài, chính vì lòng thương xót người tội lỗi mà Chúa Giê-su hoàn toàn không muốn họ bị giam cầm trong xiềng xích của tội lỗi, nô lệ cho những quyền lực tối tăm của sự dữ, dù đó là khuynh hướng bên trong con người họ. Vì quá mong muốn giải thoát họ khỏi tội lỗi và hậu quả của nó, mà Chúa Giêsu chấp nhận kể cả chết đau thương và bị sỉ nhục trên thập giá. Cho nên, tuy Ngài luôn đón nhận và tha thứ cho kẻ có tội, Chúa Giê-su không ngừng mời gọi họ hoán cải, chừa bỏ tội lỗi, đón nhận ơn tha thứ và giải thoát của Ngài (xem câu chuyện người phụ nữ phạm tội ngoại tình trong: Gioan 8,1-11). Lời Chúa Giêsu kêu gọi họ từ bỏ tội lỗi không những rất rõ ràng mà còn triệt để và tận căn khi Ngài dùng những kiểu nói, hình ảnh mạnh mẽ, dứt khoát như: "*Nếu mắt phải của người... tay phải của người làm cơ cho người sa ngã*", "*thì hãy móc mà ném đi*", "*hãy chặt mà ném đi; vì thà mất một phần thân thể, còn hơn là toàn thân phải sa hỏa ngục*" (xem Mt 5,27-30). Như thế khi noi gương Chúa Giê-su mà tôn trọng và yêu thương những người phạm tội nhìn cách khách quan, chẳng hạn những người thực hiện hành vi đồng tính luyến ái, thì sự tôn trọng và tình yêu thương của Giáo Hội đối với họ tất yếu nhằm mục đích giúp họ ăn năn hoán cải, kêu gọi và khích lệ họ với sự giúp đỡ của ơn Chúa mà từ bỏ hành vi đó, làm chủ khuynh hướng đồng tính của mình bằng đức khiết tịnh. Tuy khuynh hướng này là một thứ *ngiên chiều vô trật tự về mặt luân lý* xét cách khách quan, nhưng bao lâu người đồng tính còn làm chủ nó, không nhượng bộ hành động theo nó, thì Giáo Hội khẳng định khuynh hướng đó *không trở thành tội*. Hơn nữa, Giáo Hội khuyên người đó xem khuynh hướng đồng tính luyến ái cùng những khó khăn đi kèm là một phần thập giá của đời mình, nên vác nó với sự giúp đỡ của ơn Chúa bằng việc trung thành thực hành sống khiết tịnh. Lúc đó nhờ kết hợp với hy lễ thập giá của Chúa Giêsu, thập giá của bản thân họ sẽ trở thành phương thế hữu ích cho ơn cứu rỗi đời đời và sự nên thánh của họ (xem GLHTCG, 2358-2359).

III. Có nguyên nhân phụ tùy nào chăng?

Tuy nguyên nhân chính yếu chỉ có một đó là việc đưa tin và bình luận không chính xác, sai lầm của nhiều cơ quan, tổ chức truyền thông thế tục, nhưng phải chăng cũng có các nguyên nhân phụ tùy, nhất là đến từ các Giám Mục tham dự công nghị? Chẳng lẽ về phía các nghị phụ không có sự bất đồng nào đó, ít nhiều căng thẳng, dù chỉ xảy ra giữa một số nhỏ nhưng các cơ quan truyền thông thế tục lợi dụng thổi phồng hay bóp méo? Không phải hoàn toàn vô căn cứ để nghĩ đến một thứ nguyên nhân phụ tùy như thế. Chẳng hạn một số nghị phụ mạnh mẽ phê phán bản tường trình giữa kỳ (midterm report) công bố ngày 13 tháng 10 không trung thành diễn tả lập trường của nhiều nghị phụ, nhất là về vấn đề đồng tính luyến ái. So với bản tường trình giữa kỳ, bản tường trình kết thúc rõ ràng đặt nền trên giáo lý Công Giáo tông truyền về tính dục, hôn nhân, và gia đình, nhưng cũng có 3 đoạn trong số 62 đoạn không nhận được sự đồng thuận đa số (2/3 tổng số phiếu của các nghị phụ). Một trong ba đoạn này bàn về vấn đề đồng tính luyến ái, dù nội dung và ngôn ngữ có nhiều thay đổi quan trọng so với trước đây trong bản tường trình giữa kỳ. Hai đoạn còn lại bàn đến đề nghị gây tranh cãi của Hồng Y Đức Walter Kasper, tức đề nghị cho phép những tín hữu Công Giáo ly dị và tái kết hôn về dân sự được rước lễ, dù khách quan theo luật Chúa vẫn còn bị ràng buộc bởi hôn nhân cũ. Cũng để phê bình đề nghị này và những lý lẽ biện hộ cho nó, mà vài tháng trước đây đã xuất hiện cuốn sách nổi tiếng *Ở Lại trong Sự Thật của Đức Ki-tô - Hôn Nhân và Rước Lễ trong Giáo Hội Công Giáo (Remaining in the Truth of Christ - Marriage and Communion in the Catholic Church)*. Trong số các học giả Công Giáo cộng tác viết cuốn sách này có 5 vị là Hồng Y, trong đó có Hồng Y Đức Ludwig Muller, Tổng Trưởng Thánh Bộ Giáo Lý Đức Tin và Hồng Y Mỹ Raymond Leo Burke, đứng đầu Tối Cao Pháp Viện (Apostolic Signature) của Tòa Thánh Vatican.

*****

Thượng Hội Đồng hay Công Nghị Giám Mục, dù thường lệ hay đặc biệt, đều nhằm mục đích chính là cung cấp sự đóng góp mang tính giám mục đoàn, giúp đỡ Đức Giáo Hoàng đối diện những vấn đề cụ thể trong đời sống Giáo Hội Công Giáo. Cần lưu ý rằng dù sau khi đã được đức kết, tu chỉnh, rồi chấp thuận và công bố bởi Đức Giáo Hoàng, văn kiện của Công Nghị (lúc đó được gọi là Tông Huấn) vẫn không có giá trị ràng buộc về đức Tin và luân lý như các văn kiện của một Công Đồng Chung hiệp nhất với Đức Giáo Hoàng. Chính Công Đồng Chung, chứ *không phải Công Nghị Giám Mục*, mới được Chúa ban *on bất khả ngộ*. Ở ngoài Công Đồng Chung, chỉ một mình Đức Giáo Hoàng mới được hưởng hơn bất khả ngộ nếu việc giảng dạy của ngài hội đủ một số điều kiện nhất định (*ex cathedra*). Ngoài những điều kiện này, phán quyết của ngài vẫn có thể sai lầm, và như lịch sử Giáo Hội cũng cho thấy, đã từng có những vị Giáo Hoàng chủ trương những điều sai lầm về giáo lý. Nhưng ngay cả trong trường hợp xấu nhất (chẳng hạn trong Đại Ly Giáo Tây Phương từ 1378-1417, có lúc Giáo Hội đồng thời có cả ba giáo hoàng đối địch nhau), một tín hữu Công Giáo có đức Tin đúng đắn và trưởng thành không nên hoang mang, nghi ngờ. Người đó phải vững tin vào Giáo Hội Công Giáo, bởi vì mặc dầu sự yếu đuối và sai lầm của các mục tử và của giáo dân, Chúa Giêsu, Đầu Giáo Hội, vẫn liên kết mật thiết, bất khả phân ly với Giáo Hội là Thân Thể máu nhiệm của Ngài: "*Ta ở cùng các con mọi ngày cho đến tận thế*" (Mt. 28,20). Chúa Giê-su không bao giờ thất bại trong lời hứa của Ngài với thánh Phêrô, vị Giáo Hoàng tiên khởi của Giáo Hội: "*Con là Phêrô, nghĩa là Tảng Đá, trên tảng đá này, Ta sẽ xây Hội Thánh của Ta, và quyền lực âm phủ (hay hỏa ngục) sẽ không thắng nổi*" (Mt. 16,18). Nói cách khác, dù trong tình huống nào, quyền năng Thiên Chúa của Chúa Giêsu vẫn tiếp tục bảo vệ và phát triển Giáo Hội Công Giáo, Hiền Thê của Ngài, **không bao giờ Ngài có thể thất bại trong việc gìn giữ Giáo Hội khỏi mọi sai lầm về đức Tin và luân lý.**

Linh Mục Phaolô Trần Xuân Tâm
Giáo Xứ Mẹ Việt Nam, Silver Spring - Vọng Các Thánh Nam Nữ 31.10.2014